

Teema: Sooline kihistumine

Märksõnad: soolisuus, soostereotüübid, sotsiaalne sugu

Õpitulemused: Õpilased mõistavad/tuletavad meelde erinevust sotsiaalse ja bioloogilise soo vahel, näevad nn. naiselike oskuste ja omaduste väiksemat väärtustamist tööturul ja selle tagajärgi, õpivad tundma soolisi stereotüüpe.

Ülesanne : sotsiaalne sugu ja sugude erinev väärtustamine ühiskonnas

1. Etapp:

Joonistage ühele suurele paberile 2 tulpa. Esimesse tulpa märkige “naine” ja teise „mees“.

Paluge õpilastel nimetada isikuomadusi, võimeid, oskusi, rolle, mida sageli seostatakse naistega. Need võivad hõlmata nii levinud üldisi stereotüüpeid arvamusi kui ka mitte. Kirjutage vastused tulpa “naine”.

Seejärel paluge õpilastel nimetada isikuomadusi, võimeid, oskusi ja rolle, mida sageli seostatakse meestega. Kirjutage nende vastused tulpa “mees”.

Kui osalejad ei paku kummalegi soole välja bioloogilisi tunnuseid ja rolle (nt. ema, isa) lisage mõned ise.

Nüüd vahetage tulpade pealkirjad ära, kirjutades esimese tulpa pealkirjaks “mees” ja teise tulpa pealkirjaks “naine”.

Nimekirja üheskoos läbi arutades küsige osalejatelt, kas meestel saab olla naistele omistatud tunnuseid ja käitumisviise ning vastupidi. Need tunnused, mida ei ole võimalik ühtviisi hästi omistada mõlemale sugupoolele, märgitakse allatõmbamise või värvilise markeriga, mis tähistab nn. bioloogilist sugu.

Aja võitmiseks pole vaja iga mõistet tingimata läbi arutada. Siiski tuleb kindlasti läbi arutada kõik sõnad, mis satuvad tulpa “bioloogiline sugu”. Võib eeldada, et osalejad mõnede sõnade tähenduse üle vaidlema lähevad. Selle harjutuse üks eesmärke on näidata, et inimesed omistavad enamikele soopõhiste tunnustele erinevaid tähendusi.

NÄIDIS

2. Etapp:

Joonistage järgmisele suurele paberile kaks tulpa, pealkirjastage need sõnadega „naised“ ja „mehed“ ning analoogiliselt eelnevaga paluge õpilastel nimetada ameteid ja erialasid, kus ja kellena töötavad naised ja kus ja kellena mehed.

Seejärel arutlege, milliseid töid ja ameteid hinnatakse ühiskonnas väärtuslikumaks, kõrgemalt. Tulemusena peaks ilmnema, et need on traditsioonilised meeste tööd ja rollid.

3. Etapp:

Asetage mõlemad paberilehed kõrvuti ja paluge analüüsida, millised naistele omistatud omadused (stereotüübid ja ootused) on seotud nende poolt täidetavate rollidega tööturul. Sama võrdlus tuleb teha meeste rollide ja nn. mehelikkuse osas.

Naiste puhul saab neid seostada traditsiooniliste naiste rollidega, nagu laste kasvatamine, ravimine, toiduvalmistamine jms teenused. Samuti võib seda seostada tööturul ilmneva soolise jagunemisega tänapäeval.

Meeste puhul tulevad välja rollid, mis on seotud tehnikaga, juhtimisega, poliitikaga jms.

Arutleda saab selle üle, kuidas tööjaotus on kujunenud, aga ka seda, et naised on küll liikunud tööturul nn. meeste ametitesse, aga mehed ei ole läinud veel tööle valdkondadesse, kus on ülekaalus naised. Need tööd on väiksema ühiskondliku prestiižiga ja vähem tasustatud, mis ei luba mehel täita traditsioonilist leivateenija rolli ega vastata tõelise mehe kuvandile. Kindlasti piirab see meeste valikuvõimalusi ametivalikul ja tööturul.

Veelkord võib pöörata tähelepanu sellele, et jaotusel ei ole mingit bioloogilist alust. Rõhutada tuleb, et stereotüüpsed arusaamad naiste ja meeste omadustest võivad olla kahjulikud ning piirata nii naiste kui meeste arengupotentsiaali.

Ei ole võimalik vabalt määrata oma käitumist, huvisid või oskusi, kui näiteks mehed on eemale tõrjutud „naistetöödest“ nagu laste eest hoolitsemisest ning naised on eemale tõrjutud traditsioonilistest meeste aladest, nagu näiteks juhtimine ja riigi jaoks oluliste otsuste tegemine.

NÄIDIS

Toonitada, et stereotüüpide eitamine ei tähenda naise või mehe rollist täielikku loobumist, vaid selle avardamist.

Probleemiks pole mitte naised või mehed, vaid ühiskonnas valitsev sooline hierarhia. See, millised on ühiskonnas sugudevahelised suhted, kui jäigad on ootused naiste ja meeste sotsiaalsete rollide suhtes, määrab paljuski ära selle, kas ühiskond ka muudes suhetes väärtustab ainult võimu- ja alluvussuhteid või tolerantsust ja partnerlust. Lõppkokkuvõttes ka selle, kas inimesel on hea selles riigis elada või mitte.

Arutelu algatamiseks võib esitada ka slaidid, kus on kirjeldatud naistele ja meestele sobivaks peetavad, soostereotüüpsed tegevusvaldkonnad ning anda mõtlemisülesanne : milliseid valdkondi väärtustatakse ühiskonnas rohkem.

NAISTELE JA MEESTELE SOBIVAKS PEETAVAD SOOSTEREOTÜÜPSED TEGEVUSVALDKONNAD

Naistele sobivad paremini ...

hooldamise ja kasvatamise, teiste teenindamise
ja abistamisega seotud valdkonnad

nagu haridus, meditsiin, sotsiaaltöö, kultuur

Meestele sobivad paremini ...

valitsemise, juhtimise, tootmise,
tehnoloogiaga seotud valdkonnad

nagu riigikaitse, tootmine, ehitus

Tunni ilmestamiseks , aga ka järgneva aruteluks kasutatavad videomaterjalid:

<http://www.stereotüüp.ee/videoklipid>